U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Jiřího Pally a JUDr. Josefa Baxy v právní věci žalobkyně: **I. E.**, zast. Mgr. Petrem Václavkem, advokátem, se sídlem Václavské náměstí 21, Praha 1, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 13. 6. 2012, č. j. 29 Az 27/2011 - 63,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Žalovaný rozhodnutím ze dne 10. 8. 2011, č. j. OAM-160/LE-BE02-ZA09-R2-2009, neudělil žalobkyni mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona o azylu č. 325/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). Podle žalovaného byla důvodem žádosti o udělení mezinárodní ochrany obava žalobkyně z možného násilného jednání obyvatel vesnice proto, že odmítla realizovat rodiči předem dohodnutý sňatek. Žalovaný uvedl, že v průběhu řízení žalobkyně neuvedla žádné skutečnosti, na jejichž základě by bylo možné dospět k závěru, že byla pronásledována za uplatňování politických práv a svobod; nebyl tedy dán důvod pro udělení mezinárodní ochrany podle § 12 písm. a) zákona o azylu. Ohledně důvodu pro udělení mezinárodní ochrany podle § 12 písm. b) zákona o azylu žalovaný uvedl, že žalobkyně vlast opustila výhradně z důvodu obav z jednání obyvatel její vesnice, kteří by ji mohli ohrožovat a možná i zabít, jelikož odmítla realizovat nerovný sňatek, domluvený podle tradice v době, kdy byla ještě dítě. Rovněž chce legalizovat svůj další pobyt v České republice. Žalovaný poukázal na to, že žalobkyně se nepokusila obrátit se žádostí o pomoc na státní orgány v zemi původu, ačkoliv ze zpráv o situaci v Nigérii vyplývá, že se v posledních letech snaží otázku násilí na ženách aktivně řešit i nigerijská federální vláda. Pomoc ženským obětem násilí poskytuje i většina kostelů v Nigérii. Rovněž rozloha Nigérie a její početné obyvatelstvo jsou faktory, pro které by bylo obtížné žalobkyni v případě přesídlení nalézt. Navíc žalobkyně po údajném vzniku potíží žila v zemi původu ještě osm let, aniž by zmínila jakékoliv problémy. Žalovaný navíc upozornil na rozpory ve

výpovědích žalobkyně a uzavřel, že neshledal důvody pro udělení mezinárodní ochrany podle § 12 písm. b) zákona o azylu.

Žalovaný neshledal ani důvody pro udělení mezinárodní ochrany podle § 13 zákona o azylu ani důvody pro udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu. Žalovaný se obsáhle vypořádal rovněž s tím, že na žalobkyni nelze vztáhnout důvody pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a a § 14b zákona o azylu. Dospěl k závěru, že v případě návratu žalobkyně do země původu je téměř nulová šance, že by obyvatelé vesnice zaznamenali její návrat, případně že by vypátrali místo jejího pobytu, pokud by se sama nevrátila do místa bydliště rodičů. Žalovaný nedospěl k závěru, že by žalobkyni hrozilo při návratu do vlasti riziko mučení nebo nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání, tím méně pak ze strany státních orgánů. Návrat žalobkyně do země původu pak není ani v rozporu s mezinárodními závazky České republiky. Pokud jde o výslechy imigračními pracovníky při návratu do země původu, jedná se o pouhou formalitu, přičemž nebylo zjištěno, že by byla zneužívána lidská práva vracejících se neúspěšných žadatelů o mezinárodní ochranu.

Rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 13. 6. 2012, č. j. 29 Az 27/2011 - 63, byla zamítnuta žaloba žalobkyně proti uvedenému rozhodnutí žalovaného. V odůvodnění tohoto rozsudku soud uvedl, že žalobkyně nebyla politicky angažovaná, proto nebyl dán důvod pro udělení mezinárodní ochrany podle § 12 písm. a) zákona o azylu. Soud se dále neztotožnil s námitkou žalobkyně, podle níž se žalovaný nezabýval státními formami možné pomoci žen v nesnázích. Podle soudu je v rozhodnutí žalovaného na str. 5 jasně popsáno, jakým způsobem se nigerijská vláda snaží řešit násilí na ženách. Poskytuje jim bezplatnou právní pomoc i fyzickou obranu obětí genderového násilí. Existuje velmi reálná možnost pomoci ženám, včetně možnosti přesídlení, ubytování a právní pomoci. Proto nebylo možné dospět k závěru, že by země původu nebyla schopna poskytnout žalobkyni účinnou ochranu. Žalobkyně však takovou pomoc v zemi původu nečerpala, a nebyla schopná objasnit důvody, proč tak neučinila. Přitom žalobkyně absolvovala v zemi původu tzv. druhý stupeň vzdělání, nelze ji tedy považovat za negramotnou nebo nechápající osobu. Osm let svého života v Nigérii pak popsala prakticky pouze tak, že si na nic nevzpomíná, v důsledku čehož její výpověď ztratila na potřebné důvěryhodnosti.

Soud dále zdůraznil, že problémy se soukromými osobami měla žalobkyně primárně řešit v zemi původu. Soud nedospěl ani k závěru, že by žalobkyně naplňovala podmínky pro udělení doplňkové ochrany z důvodu, že by jí po návratu do země původu hrozilo ponižující zacházení nebo trestání. Pohovor s imigračním úředníkem je prováděn s každým bez rozdílu, pohovor ostatně musela žalobkyně podstoupit i v České republice. Soud věc uzavřel tak, že žalobkyně podala žádost o udělení mezinárodní ochrany zejména z důvodu legalizace pobytu, přičemž jí tvrzené důvody nebyly shledány jako azylově relevantní. Ze všech uvedených důvodů soud žalobu jako nedůvodnou zamítl.

Ve včasné a ve lhůtě doplněné kasační stížnosti žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) uplatnila důvody kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Žalovaný ani soud se podle stěžovatelky dostatečně nevyjádřili k otázce, zda lze za pronásledování považovat nucenou oběť

stěžovatelky pod nátlakem její rodiny. Poukázala na to, že i nucený sňatek byl rezolucí č. 1765 (2010) výboru pro migraci, uprchlíky a demografii Rady Evropy uveden jako příklad formy pronásledování a násilí založeného na příslušnosti k pohlaví. Stěžovatelka dále ohledně intenzity pronásledování odkázala na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 5. 2009, č. j. 5 Azs 7/2009 - 98, publikovaný pod č. 1913/2009 Sb. NSS, a dále citovala znění § 2 odst. 7 zákona o azylu a čl. 9 kvalifikační směrnice, podle nichž může být pronásledováním mj. i použití psychického násilí nebo jednání namířené proti osobám určitého pohlaví.

Není tedy podle stěžovatelky rozhodné, zda je tvrzené domácí násilí pouze soukromou záležitostí, pokud státní orgány nebyly schopny poskytnout ochranu před takovým jednáním. Stěžovatelka má povinnost unést břemeno tvrzení, přičemž vylíčený skutkový stav by měl podřadit pod právní pojmy žalovaný. Použité zprávy o situaci v zemi původu stěžovatelky nejsou zaměřeny na atypické násilí na ženách, a proto je stěžovatelka označila za nepoužitelné. Jejich použitím byla založena nepřezkoumatelnost rozhodnutí žalovaného i rozsudku krajského soudu. Žalovaný dále porušil povinnost uvedenou v § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), tedy nezjistil skutkový stav bez důvodných pochybností, přičemž stěžovatelka poukázala na skutečnost, že v některých odůvodněných případech nelze po žadateli o mezinárodní ochranu požadovat prokázání jeho tvrzení.

Dále stěžovatelka namítla, že žalovaný nedostatečně zkoumal neudělení azylu z humanitárních důvodů. Navzdory tomu, že správní orgán rozhoduje na základě volné úvahy, mělo by být zřejmé, o co se jeho úvahy opíraly, z čeho žalovaný vycházel a k jakým závěrům dospěl. Stěžovatelka dále vyslovila přesvědčení, že splňuje minimálně podmínky pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 písm. b) a c) zákona o azylu, neboť nebylo vyvráceno ani zjišťováno, zda nebude po návratu do země původu vystavena mučení, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestání. Stěžovatelka odkázala na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 2. 2009, č. j. 1 Azs 107/2008 - 78, z něhož obsáhle citovala. Stěžovatelka dále namítla, že soud i žalovaný pochybili při posuzování účinnosti ochrany před obávaným jednáním ze strany policie, prokuratury nebo nevládních organizací, neboť nepostavili najisto, zda je právní úprava v praxi vymáhána, ani to, zda by byli poskytovatelé ochrany ochotni stěžovatelce ochranu poskytnout. Otázkami hrozící smrti žalobkyně se správní orgány zabývaly pouze povrchně. Závěrem stěžovatelka namítla, že bylo rozhodováno na základě informací mezi řádky, na základě zdání nevěrohodnosti, ačkoliv správní orgán musí rozhodovat na základě řádně či úplně zjištěného skutkového stavu. Tak se však nestalo, a proto je rozhodnutí žalovaného nepřezkoumatelné. Ze všech těchto důvodů stěžovatelka navrhla, aby rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 13. 6. 2012, č. j. 29 Az 27/2011 - 63, byl zrušen a věc byla vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že v případě stěžovatelky nebyl shledán žádný azylově relevantní důvod pro udělení mezinárodní ochrany podle § 12 zákona o azylu. Nebyl shledán ani důvod hodný zvláštního zřetele pro udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu. Správně byl posouzen i výrok o neudělení doplňkové ochrany. Žalovaný shromáždil všechny potřebné podklady pro vydání rozhodnutí, provedl podrobné dokazování a zabýval se všemi skutečnostmi, které

stěžovatelka uvedla. Opatřil si rovněž dostatečné množství zpráv o situaci v zemi původu stěžovatelky a i na jejich základě dospěl k závěru, že stěžovatelce v zemi původu tvrzené pronásledování nehrozí, resp. že jí státní orgány v zemi původu jsou schopny poskytnout ochranu. Žalovaný nadále trvá na tom, že stěžovatelka neuvedla žádnou skutečnost, kterou by bylo možné podřadit pod hrozbu vážné újmy ve smyslu § 14a zákona o azylu. Žalovaný navrhl zamítnutí kasační stížnosti a poukázal na to, že ne všechna tvrzení v kasační stížnosti uplatnila stěžovatelka již v žalobě.

Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud ve smyslu § 104a zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) dále zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle tohoto ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná. Zákonný pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, představuje typický neurčitý právní pojem. Do soudního řádu správního byl zaveden novelou č. 350/2005 Sb. s účinností ke dni 13. 10. 2005. Jeho výklad, který demonstrativním výčtem stanovil typická kriteria nepřijatelnosti, byl proveden např. usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikovaným pod č. 933/2006 Sb. NSS. Podle tohoto judikátu *„přesahem vlastních zájmů stěžovatele je jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je - kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce - pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. Přesah vlastních zájmů stěžovatele je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu. Primárním úkolem Nejvyššího správního soudu v řízení o kasačních stížnostech ve věcech azylu je proto nejen ochrana individuálních veřejných subjektivních práv, nýbrž také výklad právního řádu a sjednocování rozhodovací činnosti krajských soudů.“*

O přijatelnou kasační stížnost se tak podle usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, může jednat v následujících typových případech:

1) Kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu.

2) Kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně. Rozdílnost v judikatuře přitom může vyvstat na úrovni krajských soudů i v rámci Nejvyššího správního soudu.

3) Kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit tzv. judikatorní odklon. To znamená, že Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně.

4) Další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud:

a) Krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu.
b) Krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva.

Zde je však třeba zdůraznit, že Nejvyšší správní soud není v rámci této kategorie přijatelnosti povolán přezkoumávat jakékoliv pochybení krajského soudu, ale pouze pochybení tak výrazné intenzity, o němž se lze důvodně domnívat, že kdyby k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné. Nevýrazná pochybení především procesního charakteru proto zpravidla nebudou dosahovat takové intenzity, aby způsobila přijatelnost následné kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud úvodem konstatuje, že jakkoli je smyslem azylového práva poskytnout žadateli ochranu, nejde o ochranu před jakýmkoliv negativním jevem v zemi původu; azyl jako právní institut je společně s doplňkovou ochranou jednou z forem mezinárodní ochrany, avšak není univerzálním nástrojem pro poskytování ochrany před bezprávím postihujícím jednotlivce nebo celé skupiny obyvatel. Důvody pro poskytnutí mezinárodní ochrany jsou zákonem vymezeny poměrně úzce a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv a svobod, která jsou jak v mezinárodním, tak ve vnitrostátním kontextu uznávána. Institut mezinárodní ochrany je aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů, kdy je tímto institutem chráněna toliko nejvlastnější existence lidské bytosti a práva a svobody s ní spojené, třebaže i další případy vážného porušování ostatních lidských práv se mohou jevit jako natolik závažné, že by na ně taktéž bylo možno nahlížet jako na pronásledování (srov. například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 9. 2005, č. j. 5 Azs 125/2005 - 46, www.nssoud.cz).

Pokud jde o skutečnost, že stěžovatelka měla obavy z jednání soukromých osob ve vesnici poté, co odmítla uzavřít rodiči předem domluvený nucený sňatek, je zapotřebí poukázat na to, že stěžovatelka svou situaci v zemi původu neřešila a ani se ji nepokoušela řešit. Přesto, že neměla žádné potíže se státními orgány, v Nigérii žádnou pomoc nevyhledala a nedokázala ani rozumně vysvětlit, proč tak neučinila. Ostatně Nejvyšší správní soud již v usnesení ze dne 20. 11. 2008, č. j. 9 Azs 73/2008 - 78, dostupném na www.nssoud.cz, vyslovil, že *„nucené sňatky se vyskytují zejména v severní, muslimské části země a jsou oficiálně zakázány. Aby se ženy vyhnuly nucenému sňatku či ženské obřízce, mohou využít vnitřní emigrace v rámci Nigérie, zejména do Lagosu, kde se jim dostane pomoci.“* K obdobnému názoru v otázce možnosti vnitřního přesídlení v rámci země původu dospěl Nejvyšší správní soud i v dalších rozhodnutích. Odkázat lze např. na usnesení ze dne 22. 10. 2009, č. j. 1 Azs 48/2009 - 48, dostupné na www.nssoud.cz.

Dále Nejvyšší správní soud odkazuje na svůj rozsudek ze dne 10. 3. 2004, č. j. 3 Azs 22/2004 - 48, dostupný též na www.nsssoud.cz, podle něhož *„skutečnost, že žadatel o azyl má v zemi původu obavy před vyhrožováním ze strany soukromé osoby, není bez dalšího důvodem pro udělení azylu podle ustanovení § 12 zákona č. 325/1999, o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb., tím spíše v situaci, kdy politický systém v zemi původu žalobce dává občanům možnost domáhat se ochrany svých práv u státních orgánů, a tyto skutečnosti v řízení o udělení azylu nebyly vyvráceny.“* V souzené věci stěžovatelka v řízení o udělení

mezinárodní ochrany opakovaně uvedla, že se neobrátila se žádostí o pomoc na státní orgány v zemi původu. Přitom, jak obsáhle uvedl žalovaný i krajský soud, ze zpráv o situaci v zemi původu, jež žalovaný shromáždil v dostatečném množství i aktuálnosti, ani z jiných skutečností, nevyplynulo, že by stěžovatelce měla být pomoc v zemi původu odmítnuta.

Pokud jde o námitku stěžovatelky týkající se nedodržování ženských práv v zemi jejího původu, pak Nejvyšší správní soud zejména poukazuje na to, že se stěžovatelka neobrátila v zemi původu na státní orgány, navíc v situaci, kdy podle dostupných zpráv o situaci v Nigérii existuje systém podpory práv žen a nebylo možné dospět k závěru, že by jí pomoc byla odepřena nebo že by byla stěžovatelka diskriminována z důvodu pohlaví. Nejvyšší správní soud odkazuje na své rozhodnutí ze dne 21. 11. 2003, č. j. 7 Azs 13/2003 - 40, dostupné též na www.nssoud.cz, podle něhož *„ustanovení § 12 zákona č. 325/1999, o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb. vymezuje důvody pro udělení azylu taxativně. Pouhá nespokojenost se stavem dodržování lidských práv, navíc žalobcem ani v zemi původu neprojevená, takovýmto důvodem není.“*

Pokud jde o odkaz stěžovatelky v kasační stížnosti na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 5. 2009, č. j. 5 Azs 7/2009 - 98, publikovaný pod č. 1913/2009 Sb. NSS, pak Nejvyšší správní soud poukazuje na to, že toto rozhodnutí na souzenou věc přímo nedopadá, jelikož v uvedeném rozhodnutí soud řešil problematiku vynucování registrace náboženských společností.

Stěžovatelka dále v kasační stížnosti odkázala na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 2. 2009, č. j. 1 Azs 107/2008 - 78, dostupný na www.nssoud.cz, jenž se zabýval srovnáním dřívější právní úpravy překážek vycestování a nynější doplňkové ochrany. Nejvyšší správní soud však neshledal, že by žalovaný nebo krajský soud při svém rozhodování postupovali v rozporu s tímto judikátem. Naopak se důsledně zabývali tím, zda stěžovatelka nenaplnila důvody pro udělení doplňkové ochrany, dospěli však k závěru, že důvody pro poskytnutí doplňkové ochrany nejsou dány.

Podle názoru Nejvyššího správního soudu se žalovaný dostatečně vypořádal s posouzením, zda výše uvedené problémy stěžovatelky zakládají důvod pro udělení doplňkové ochrany. Žalovaný naplnění těchto důvodů neshledal a tento závěr řádně odůvodnil, přičemž krajský soud dospěl ke správnému závěru, že v postupu žalovaného nelze spatřovat nezákonnost ani procesní pochybení.

Ohledně tvrzení stěžovatelky o dělbě důkazního břemene Nejvyšší správní soud odkazuje na rozsudek ze dne 20. 11. 2003, č. j. 2 Azs 27/2003 - 59, publikovaný pod č. 181/2004 Sb. NSS, dostupný též na www.nssoud.cz, podle něhož má správní orgán povinnost zjistit skutečný stav pouze k důvodům uvedeným v řízení o udělení mezinárodní ochrany, nikoliv pak ke skutečnostem jiným, žadatelem neuvedeným. V souzené věci pak žalovaný zjistil skutkový stav bez důvodných pochybností v souladu s ustanovením § 3 správního řádu a dostatečně se zabýval všemi tvrzeními stěžovatelky uplatněnými v řízení o udělení mezinárodní ochrany.

Tvrzení stěžovatelky uvedené v kasační stížnosti ohledně neudělení humanitárního azylu, tvrzení týkající se nepřezkoumatelnosti rozhodnutí žalovaného, příp. odkazů na některé mezinárodněprávní dokumenty, představují nové skutečnosti uplatněné po vydání napadeného rozsudku, a proto k nim nelze podle § 109 odst. 5 s. ř. s. přihlížet. Navíc žalovaný i krajský soud se pečlivě zabývali všemi formami mezinárodní ochrany a učinili spolehlivý a přezkoumatelný závěr o tom, že žádná z nich nemůže být žalobkyni udělena.

S ohledem na výše uvedená rozhodnutí dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že krajský soud správně posoudil rozhodnutí žalovaného o neudělení mezinárodní ochrany jako zákonu odpovídající.

Ustálená a vnitřně jednotná judikatura Nejvyššího správního soudu poskytuje tedy dostatečnou odpověď na obecné námitky podávané v kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud neshledal ani žádné další důvody pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání. Za těchto okolností Nejvyšší správní soud konstatuje, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatelky. Shledal ji proto ve smyslu § 104a s. ř. s. nepřijatelnou a odmítl ji.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 120 a § 60 odst. 3 věty první s. ř. s., podle něhož žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, byla-li kasační stížnost odmítnuta.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 11. října 2012

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu